

Funktionsprogram för skollokaler

Inledning

Skollokaler behöver ge fysiska förutsättningar för trygghet och variation i arbetssätt. Lokalerna ska vara flexibla för att möta skolans olika behov, men de ska samtidigt vara yteffektiva och hållbara över tid utifrån pedagogik, arbetssätt och förändringar i elevunderlaget. Funktionsprogrammet syftar till att säkerställa dessa kvalitéer vid ny-, om- och tillbyggnation av skollokaler och därmed skapa ändamålsenliga lokaler med goda och långsiktiga förutsättningar.

Skolans lokaler fördelas på hemvister och gemensamma lokalresurser. I elevens hemvist finns de lokaler eleven är i behov av under största delen av skoldagen. Gemensamma lokalresurser innefattar allt från specialsalar till expedition och matsal.

Funktionsprogrammet består av en inledande programbeskrivning, funktionskrav och råd "att tänka på" (råden redovisas ej i nämndversionen av programmet). Programbeskrivningen ger förförståelse och funktionskraven beskriver de kvalitéer och egenskaper som ska uppnås i ny-, om- och tillbyggnadsprojekt.

Programmet används som en del av underlaget vid beställning av byggnadsprojekt. Samtliga delar av funktionsprogrammet ska användas som underlag vid beställning av byggnadsprojekt för grundskolor. Vid beställning av byggnadsprojekt gällande gymnasieskolor används endast de delar som behandlar köks- och matsalslokaler.

Uppdatering

Ändringar redovisas i utbildningsnämndens lokalförsörjningsplan. En första uppdatering av funktionsprogrammet skedde i samband med lokalförsörjningsplanen för år 2016–2018. En andra uppdatering, företrädesvis gällande kök och matsal, sker med lokalförsörjningsplanen för 2017–2019. Dessa funktionskrav gäller även vid byggnation av gymnasieskolor. Under våren 2016 startas

även ett arbete för framtida uppdatering gällande idrottslokaler.
Detta arbete samordnas med idrottsförvaltningen.

Understruken text i detta dokument markerar senast genomförda
ändringar.

- Med lokalförsörjningsplanen för 2017–2019 läggs funktionskrav för kök och matsal till i funktionsprogrammet. Enstaka råd ”att tänka på” flyttas över till nya delar, men befintliga funktionskrav lämnas i allt väsentligt intakta. (2016-03-01).
- I februari 2015 godkände utbildningsnämnden ett funktionsprogram för skolgårdar för att säkerställa goda utemiljöer. Funktionsprogrammet har nu inarbetats i ordinarie funktionsprogram (2015-03-09).
- Klargörs att den inledande programbeskrivningen syftar till att ge förståelse och nya funktioner har innehåll från programbeskrivningens har förts in som funktioner (funktion AR:E:4 och AR:F:3) (2015-03-09).
- En genomlysning utifrån skolhälsans behov har genomförts och har inte resulterat i någon justering av funktionskraven, däremot av råd ”att tänka på” (2015-03-09).

Funktioner

Funktionskraven beskriver vilka kvalitéer och egenskaper som ska uppnås. Funktionskraven utgår från fem parametrar som beskriver en skolas behov. Funktionerna är också fördelade under funktionsgrupper för att underlätta användningen av programmet. Inom parantes anges de bokstäver som tillsammans med löpnummer skapar en funktions unika identifikation.

Parametrar

Trygghet (T)

Trygghet beskriver funktioner som bidrar till att verksamma i skolan ges kontroll över situationen och ges förutsättningar för trygghet. Det bidrar till trivsel och lugn och ger förutsättningar för inläring.

Rörelser (R)

Rörelser beskriver de fysiska förflyttningar som utförs i skolmiljön och hur dessa påverkar och påverkas. Förflyttningarna utförs antingen av enskilda personer eller grupper av personer. Förflyttningarna kan även gälla exempelvis inredning och utrustning.

Effektivitet (E)

Effektivitet beskriver graden av användbarhet och förutsättningar för att lokalerna ska användas på rätt sätt. En effektiv skolmiljö bidrar till en väl fungerande arbetsmiljö och underlättar för de i skolan verksamma att uppnå goda resultat.

Flexibilitet (F)

Flexibilitet belyser verksamhetens möjlighet att med små medel förändra och anpassa miljön.

Omställbarhet (O)

Omställbarhet beskriver möjligheten till förändring över tid vid exempelvis förändrat antal elever eller ändrad användning.

Särskilda parametrar för funktionsgruppen utomhusmiljö:

Rumslighet och variation (RV), Vegetation (V), Aktivitet (A), Samlingsplatser (S), Element och material (EM), Kultur och idrott (KI).

Särskilda parametrar för funktionsgruppen kök: Hygien (H), Arbetsmiljö (AM)

Funktionsgrupper

Gäller endast grundskola:

- Entréförhållanden (EN)
- Kommunikation (KO)
- Arbete (AR)
- Avkoppling/rast (AV)
- Utomhusmiljö (UT)

Gäller grundskola och gymnasium:

- Kök (KÖ)
- Matsal (MA)

Notera att endast funktionsgrupperna Kök (KÖ) och Matsal används vid byggprojekt som gäller gymnasieskolor, medan hela funktionsprogrammet används vid byggprojekt som gäller grundskolor.

Råd "att tänka på"

Råd "att tänka på" (ingår inte i nämndversionen av funktionsprogrammet) tillämpas utifrån de enskilda projektens förutsättningar, exempelvis tekniska och ekonomiska förutsättningar.

Vanligtvis är förutsättningarna för att följa råd ”att tänka på” goda i ett nybyggnadsprojekt, men begränsade i ett ombyggnadsprojekt. I ett tillbyggnadsprojekt är det även nödvändigt att bedöma nyttoeffekten då en tillbyggnad är en komplettering till befintlig byggnad och därför kan vara mer eller mindre viktig. Råd ”att tänka på” är inte numrerade i angelägenhetsgrad.

Tillämpning

Funktionsprogrammet tillämpas under ett lokalärendes alla skeden, från planering till slutredovisning. Om funktionskrav på grund av exempelvis tekniska och ekonomiska förutsättningar inte kan eller bör uppfyllas så ska det dokumenteras på lämpligt sätt utifrån i vilket skede ärendet befinner sig. För att undvika onödiga utredningar är det viktigt att avvikelser skrivs in redan i beställningen. I utrednings- respektive förslagshandling ska framgå om avvikelser finns mot beställning. I skede då styrgrupp inrättats så sker dokumentation i styrgrupp.

Råd ”att tänka på” är inte tvingande, utan ska tillämpas utifrån varje enskilt byggnadsprojekts förutsättningar. Avvikelser behöver inte dokumenteras, men erfarenhetsåterföringen är ett viktigt inslag för att för att ta tillvara goda erfarenheter.

Myndighetskrav och stadens egna krav i form av policys och program redovisas inte i funktionsprogrammet. Dessa ska alltid inhämtas från ursprungskällan.

Merparten av de ny-, om- och tillbyggnader utbildningsnämnden beställer sker i fastigheter ägda av SISAB. SISAB har projekteringsanvisningar för olika teknikområden avseende byggnation. Anvisningarna är förtydligande av byggregler med hänsyn till erfarenhet av att bygga utbildningslokaler. Därutöver har SISAB referenser för många ämnesområden, exempelvis för elevhälsan som är en praktisk och erfarenhetsmässig vägledning vid projektering. SISAB:s anvisningar och referenser ska säkerställa goda och långsiktiga bygg- och installationstekniska lösningar. I projekt med SISAB används systemet Byggvarubedömningen som säkerställer att bra material används. Användningen av Byggvarubedömningen säkerställer även att Stockholm stads miljöprogram avseende byggprodukter följs.

Stödmaterial

Stödmaterial publiceras på www.stockholm.se/funktionsprogram. Aktuellt stödmaterial är bland annat underlag för uppföljning och erfarenhetsåterföring i byggprojekt, lokalprogram för att bedöma ytbehov, inspirationskatalog med goda exempel från skolgårdar, kommunikationsplan och utbildningsmaterial.

Uppdatering

Stödmaterial till funktionsprogrammet utformas på så sätt så att det används som stöd i tolkningen av programmet och för uppföljning och erfarenhetsåterföring. En referensgrupp ska inrättas för att bedöma förslag till förändringar i funktionsprogrammet. Ändringar redovisas i utbildningsnämndens lokalförsörjningsplan.

Funktionsprogram

Funktionsprogram för skollokaler	1
Inledning	1
Funktionsprogram	6
Skollokaler för framtidens lärande	8
EN ENTRÉFÖRHÅLLANDEN	11
EN: T Trygghet	11
EN: R Rörelser	11
EN: E Effektivitet	11
EN: F Flexibilitet	11
EN: O Omställbarhet	11
KO KOMMUNIKATION	12
KO: T Trygghet	12
KO: R Rörelser	12
KO: E Effektivitet	12
KO: F Flexibilitet	12
KO: O Omställbarhet	12
AR ARBETE	13
AR: T Trygghet	13
AR: R Rörelser	13
AR: E Effektivitet	13
AR: F Flexibilitet	13
AR: O Omställbarhet	14
AV AVKOPPLING/RAST	15
AV: T Trygghet	15
AV: R Rörelser	15
AV: E Effektivitet	15
AV: F Flexibilitet	15
AV: O Omställbarhet	15
UT UTOMHUSMILJÖ	16
UT: T Trygghet	16
UT: R Rörelser	16
UT: E Effektivitet	16
UT: F Flexibilitet	16
UT: O Omställbarhet	17

UT: RV	Rumslighet och variation	17
UT: V	Vegetation	17
UT: A	Aktivitet	17
UT: S	Samlingsplatser	17
UT: EM	Element och material	18
UT: KI	Kultur och idrott	18
KÖ	KÖK	19
KÖ: H	Hygien	19
KÖ: AM	Arbetsmiljö	19
KÖ: T	Trygghet	19
KÖ: R	Rörelser	19
KÖ: E	Effektivitet	20
KÖ: O	Omställbarhet	20
MA	MATSAL	21
MA: T	Trygghet	21
MA: R	Rörelser	21
MA: E	Effektivitet	21
MA: F	Flexibilitet	21
MA: O	Omställbarhet	21

Skollokaler för framtidens lärande

Skollokaler är långsiktiga investeringar och nya skolor behöver klara såväl dagens som morgondagens organisatoriska och pedagogiska utmaningar. En viktig utgångspunkt för funktionsprogrammet är därför att skollokaler ska ge fysiska förutsättningar för trygghet och variation i arbetssätt. Lokalerna ska skapa ett maximalt utbyte mellan pedagoger och elever och stödja en skola organiserad i arbetslag. Lokalerna ska även möjliggöra ett effektivt utnyttjande av ytor där alla lokaler används under hela dagen.

Hemvist med variation av lärmiljöer

Hemvisten är den plats där eleverna tillbringar största delen av sin tid i skolan. Det är i hemvisten eleven ska känna sin tillhörighet. Hemvisten innehåller pedagogisk area i form av lärosalar, allrum och grupprum, kapprum, hygienutrymmen och personalarbetsplatser. Fritidshem och fritidsklubb ingår i hemvisten.

En skolas hemvister ska vara likvärdiga och innehålla en variation av rum som ger förutsättningar att skapa olika lärmiljöer. Variationen ska stödja de olika moment som finns i en undervisningssituation. Variationen ska ge förutsättningar att fånga elevers olika behov och utgöra ett stöd för elever med funktionshinder eller behov av individuellt stöd. Det ska även vara möjligt att ändra hemvisten i takt med att elever blir äldre. Det handlar om väggar, inredning, ljus och akustik som ger karaktär och känsla av tillhörighet.

Hemvisten ska ge förutsättningar för arbete såväl individuellt som i olika gruppstorlekar, både i tyst och mer öppen miljö. Lokalerna ska medge samling i 30-grupper samtidigt som flexibilitet ska finnas för att samlas i en större grupp för genomgång och arbete.

Flexibilitet

Arbete görs i olika gruppstorlekar. En drivkraft är användningen av personliga och mobila tekniska enheter och att teknik och tillämpning utvecklas. En annan drivkraft är möjligheten och behovet att dela upplevelser och arbete, inte minst med olika typer av projektioner. Tidsbundna scheman och klassen som organisatorisk struktur utmanas av nya digitala läromedel och arbetssätt. Med en ökad individualisering och med möjligheten att arbeta med innehåll som inte är kopplat till en viss ålder eller

årskurs blir organisationen mer flexibel. Med ökad möjlighet för eleverna att styra sitt arbete kommer både arbetstid och raster att bli en del av den ökade flexibiliteten.

Den bästa beredskapen för att möta framtida behov är att bygga flexibelt och möjliggöra variation. Viktiga förutsättningar är att skolans alla lokaler är användbara som pedagogisk yta och att de är flexibla i den betydelsen att de tillåter olika organisationer och arbetssätt. Pedagogisk yta handlar inte enbart om kvadratmeter och inredningsbarhet, utan även om att ha tillgång till väggyta och volymer för projicering och gestaltning. Till flexibiliteten hör god tillgång till elanslutningar och möjlighet att enkelt ändra belysningen.

Plats för spontana eller planerade möten

Entréhallen tillsammans med skolans gemensamma funktioner är skolans centralpunkt, en plats för spontana eller planerade möten och för att upptäcka nya intressen och kunskaper. Specialsalar placeras med ingång från skolans entréhall eller i anslutning till entréhallen, tillsammans med övriga gemensamma funktioner som reception, expedition, mediatek/bibliotek, konferensrum och matsal. Specialsalar för praktiskt estetiska ämnen samlas och ges tillgång till gemensamma funktioner. En eller två hemvister kan med fördel ligga i anslutning till entréhallen för att underlätta användning efter skoltid. När så är tekniskt möjligt förläggs även idrotten i anslutning till entréhallen.

Inomhusmiljöns betydelse

Inomhusmiljön är av stor betydelse i skollokaler. Det är viktigt att beakta luftkvalitet, ljus, ljud och termiskt inomhusklimat i planeringen vid om- och nybyggnation. En annan viktig aspekt är val av byggprodukter. De ska vara kontrollerade ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt.

Utomhusmiljöns betydelse

Barns och ungas utemiljöer ska vara trivsamma, hälsosamma, trygga, stimulerande och inbjuda till lek och rörelse. En välplanerad utemiljö ökar elevens möjligheter till social, motorisk och fysisk utveckling. Zoner bör planeras för samutnyttjande och innehålla flera funktioner. Utemiljön ska inbjuda till pedagogisk verksamhet.

Kök och matsal

Skolmåltiden är en viktig och pedagogiskt integrerad del av skoldagen. Allsidig och hälsosam kost, samt möjlighet att äta i lugn och ro är centrala beståndsdelar i elevens skoldag. En grundläggande förutsättning för en god måltidsmiljö är funktionella och väl planerade lokaler, för såväl beredning som servering. Kök- och matsalslokalerna ska bidra till en hög hygienisk hanterbarhet, samt en god arbetsmiljö för kökspersonalen. Köken i Stockholms stads skolor är antingen tillagningskök (där alla komponenter lagas på plats för servering i den egna matsalen och/eller leverans till andra skolor) eller mottagningskök (där mat delvis lagas i ett annat kök och levereras till mottagningsköket för komplettering och servering).

En annan viktig aspekt är flexibiliteten. Matsalen är en stor och ofta centralt placerad del av skolbyggnaden, varför det är viktigt att lokalerna planeras för att kunna utnyttjas till annat då servering ej pågår. Exempelvis kan skolan använda matsalen som samlings- eller undervisningslokal. Med möjlighet att förhindra tillträde till kök och andra delar av skolan kan matsalen även hyras ut till allmänheten.

EN ENTRÉFÖRHÅLLANDEN

EN: T Trygghet

EN: T.1 Funktion: *En tydlig, överblickbar, trygg och välkomnande entré.*

EN: T.2 Funktion: *Hög tillgänglighet vid entréer och byggnaders huvudentréer ska vara fullt tillgängliga.*

EN: T.3 Funktion: *Lås och larmfunktioner på skolan ska utformas så att personal enkelt kan kontrollera att obehöriga inte kommer in i lokalerna.*

EN: R Rörelser

EN: R.1 Funktion: *Entréer och människor ska vara skyddade från väder och vind.*

EN: R.2 Funktion: *Dörrmiljöer ska utformas för att undvika trängsel.*

EN: E Effektivitet

EN: E.1 Funktion: *Entrén utformas så att det förhindras att smuts dras in i skolan.*

EN: F Flexibilitet

EN: F.1 Funktion: *Entrémiljöerna ska gå att anpassa till skolans olika behov och möjliggöra användning av skolans lokaler efter skoltid.*

EN: O Omställbarhet

EN: O.1 Funktion: *Möjliggör för framtida förändring där delar av skolan upplåts till annan verksamhet.*

KO KOMMUNIKATION

KO: T Trygghet

KO: T.1 Funktion: Lokalerna ska vara överblickbara och lätta att orientera sig i.

KO: T.2 Funktion: Hög integritet i omklädningsrum och hygienutrymmen.

KO: R Rörelser

KO: R.1 Funktion: Lokalerna ska väcka intresse och nyfikenhet.

KO: R.2 Funktion: Ej aktuell

KO: R.3 Funktion: Lokalernas inplacering ska underlätta arbete för de som är verksamma på skolan och ge incitament för samverkan.

KO: R.4 Funktion: Lokalernas utformning ska ge tydliga signaler till kroppens sinnen.

KO: E Effektivitet

KO: E.1 Funktion: Kommunikationsvägar ska utgöra plats för informella möten, temporär undervisning och utställningar.

KO: F Flexibilitet

KO: F.1 Funktion: Alla ytor ska vara möjliga att använda för pedagogisk verksamhet.

KO: O Omställbarhet

KO: O.1 Funktion: Alternativa kommunikationsvägar beaktas för att skolan ska kunna utökas eller delas upp eller minska sitt lokalbehov.

AR ARBETE**AR: T Trygghet**

AR: T.1 Funktion: *Alla lokaler ska vara anpassade för ändamålet och säkerheten ska vid användning vara tryggad.*

AR: T.2 Funktion: *Hög städbarhet i alla utrymmen*

AR: T.3 Funktion: *Lokalernas utformning ska ge överblickbarhet.*

AR: T.4 Funktion: *Lokalerna ska skapa trygghet och tillhörighet.*

AR: R Rörelser

AR: R.1 Funktion: *Möjlighet till förflyttning utan att störa de som verkar i lokalerna.*

AR: R.2 Funktion: *Behovet av förflyttning inom skolan begränsas.*

AR: E Effektivitet

AR: E.1 Funktion: *Specialsalar utformas för ett effektivt utnyttjande där även andra ämnen kan nyttja salen.*

AR: E.2 Funktion: *Ämnena slöjd, teknik, musik och bild samlas och ges tillgång till gemensam pedagogisk yta.*

AR: E.3 Funktion: *Driftsfunktioner ska vara lätta att nå och det ska inte vara svårt för personalen att kunna åtgärda enkla problem.*

AR: E.4 Funktion: *En skolas hemvister ska vara likvärdiga och innehålla en variation av rum som ger förutsättningar att skapa olika lärmiljöer.*

AR: F Flexibilitet

AR: F.1 Funktion: *Arbetslokaler ska erbjuda en hög grad av föränderlighet.*

AR: F.2 **Funktion:** *Lokalerna ska möta elever och personals behov genom att erbjuda variation i ljud och ljusmiljö*

AR: F.3 **Funktion:** *I hemvisten ska lokalerna medge samling i 30-grupper samtidigt som flexibilitet ska finnas för att samlas i en större grupp för genomgång och arbete.*

AR: O Omställbarhet

AR: O.1 **Funktion:** *Bärande väggar, stommar och schakt ska utformas så att framtida planlösningar inte begränsas.*

AV AVKOPPLING/RAST**AV: T Trygghet****AV: T.1 *Funktion:*** *Fastigheten ska utformas så att det ger elever och personal en känsla av tillhörighet och hemtrevnad.***AV: R Rörelser****AV: R.1 *Funktion:*** *Personal- och elevflöden ska kunna ske utan att det skapar friktion.***AV: E Effektivitet****AV: E.1 *Funktion:*** *Så många av skolans lokaler som möjligt ska kunna användas av så många intressenter som möjligt.***AV: E.2 *Funktion:*** *Plats för avskildhet och möten***AV: F Flexibilitet****AV: F.1 *Funktion:*** *Generella planlösningar och öppna ytor anpassade för att genom förändrad inredning möjliggöra anpassning till nya behov.***AV: F.2 *Funktion*** *Välplacerade och väl dimensionerade installationer***AV: O Omställbarhet****AV: O.1 *Funktion:*** *Vid behov av förändrad användning av lokalerna ska dessa kunna ändras.*

UT UTOMHUSMILJÖ**UT: T Trygghet**

UT: T.1 Funktion: Hämtning och lämning ska vara säker.

UT: T.2 Funktion: Varutransporter till verksamheten ska vara möjliga att utföra med hög säkerhet.

UT: T.3 Funktion: Skyltning ska underlätta att hitta rätt och tydligt visa skolans namn.

UT: T.4 Funktion: Ljusmiljön ska bidra till en trygg utomhusmiljö.

UT: T.5 Funktion: Skolgården ska skapa tillhörighet och påvisa att den tillhör skolan.

UT: T.6 Funktion: Den yttre miljön ska vara tillgänglig för alla.

UT: R Rörelser

UT: R.1 Funktion: Utomhusmiljön ska stimulera rörelser av olika slag.

UT: R.2 Funktion: Rastverksamhet ska kunna pågå utan att störa undervisningen.

UT: E Effektivitet

UT: E.1 Funktion: Skolgården ska locka alla elever till fysisk aktivitet och inbjuda till pedagogisk verksamhet.

UT: E.2 Funktion: Utomhusmiljöns zoner planeras för samutnyttjande.

UT: E.3 Funktion: Möjlighet till effektiv skötsel och underhåll.

UT: F Flexibilitet

UT: F:1 Funktion: Tillgång till säker förvaring.

UT: F.2 **Funktion:** *Möjlighet till tillfällig etablering och tillfälliga evenemang.*

UT: F.3 **Funktion:** *Möjlighet för skolans pedagogiska verksamhet att bedrivas utomhus.*

UT: O Omställbarhet

UT: O.1 **Funktion:** *Skolfastigheten planeras för att klara elevantalsförändringar.*

UT: RV Rumslighet och variation

UT: RV.1 **Funktion:** *Gårdens utemiljö ska delas upp i zoner för olika typer av aktivitet.*

UT: RV.2 **Funktion:** *Möjlighet för vila och avkoppling ska finnas.*

UT: RV.3 **Funktion:** *Den yttremiljön ska ge möjlighet att öva motorik.*

UT: RV.4 **Funktion:** *Ge förutsättningar för utomhuspedagogik.*

UT: RV.5 **Funktion:** *Möjlighet till förändring och inflytande.*

UT: V Vegetation

UT: V.1 **Funktion:** *Bevara eller skapa grönska och olika terrängförhållanden.*

UT: V.2 **Funktion:** *Möjligt att följa årstidsväxlingar.*

UT: A Aktivitet

UT: A.1 **Funktion:** *Utemiljön ska främja hälsa, samvaro samt personlig och social utveckling.*

UT: S Samlingsplatser

UT: S.1 **Funktion:** *Det ska vara möjligt att samlas utomhus.*

UT: S.2 **Funktion:** *På skolgården ska det finnas sittplatser och plats för lek i såväl soliga som skuggiga lägen.*

UT: S.3 **Funktion:** *Skolgården ska ha tillräckligt med goda sittmöjligheter för både stora och små.*

UT: EM Element och material

UT: EM.1 **Funktion:** *Funktionella väl genomtänkta material ska användas.*

UT: EM.2 **Funktion:** *Kompensera liten friyta med ett kvalitativt innehåll.*

UT: KI Kultur och idrott

UT: KI.1 **Funktion:** *Skolgården ska vara en arena för estetisk verksamhet.*

UT: KI.2 **Funktion:** *Skolgården ska vara en arena för idrott, lek och rörelse.*

KÖ KÖK

KÖ: H Hygien

KÖ: H.1 Funktion: *Lokalerna ska bidra till säker och hygienisk livsmedelshantering i alla utrymmen.*

KÖ: H.2 Funktion: *Möjlighet till säker hantering av medicinsk specialkost på en avskild plats.*

KÖ: H.3 Funktion: *Smutsiga och rena zoner ska kunna skiljas åt*

KÖ: H.4 Funktion: *Hög städbarhet i alla utrymmen.*

KÖ: H.5 Funktion: *Möjlighet för personal och besökare att upprätthålla en god arbetshygien.*

KÖ: AM Arbetsmiljö

KÖ: AM.1 Funktion: *Alla lokaler ska möjliggöra en säker och ergonomisk arbetsmiljö.*

KÖ: AM.2 Funktion: *Golven ska ha hög halksäkerhet.*

KÖ: AM.3 Funktion: *Åtskilda personalutrymmen för rast och arbete ska finnas i anslutning till kökslokalerna.*

KÖ: AM.4 Funktion: *Köket utrustas med avfallskvarn och tank.*

KÖ: AM.5 Funktion: *Lokalerna ska bidra till en god ljud- och ljusmiljö.*

KÖ: T Trygghet

KÖ: T.1 Funktion: *Godsmottagning och -utlämning kan ske på ett tryggt och säkert sätt.*

KÖ: R Rörelser

KÖ: R:1 Funktion: *Golvtytor ska utformas så att förflyttningar i och genom lokalerna underlättas.*

KÖ: R.2 **Funktion:** Lokalerna möjliggör funktionella och hygieniska flöden.

KÖ: E **Effektivitet**

KÖ: E.1 **Funktion:** Tillagningskök ska vara utformade och utrustade så att 2 lunchrätter per dag kan tillagas, så att 5 sorters sallad kan produceras/beredas och så att mellanmål kan produceras.

KÖ: E.2 **Funktion:** Mottagningskök ska vara utformade och utrustade så att 2 lunchrätter per dag kan tas emot, så att 5 sorters sallad kan produceras/beredas och så att mellanmål kan produceras.

KÖ: E.3 **Funktion:** Lokalerna ska ha tillräckliga utrymmen för olika typer av förvaring.

KÖ: O **Omställbarhet**

UT: O.1 **Funktion:** Kökets inplacering tar hänsyn till eventuella framtida relevantförändringar.

MA MATSAL

MA: T Trygghet

MA: T.1 Funktion: *Lokalerna ska möjliggöra en god och säker arbetsmiljö.*

MA: T.2 Funktion: *Lokalerna ska möjliggöra god hygienisk hanterbarhet.*

MA: T.3 Funktion: *Hantering av specialkost ska vara säker.*

MA: T.4 Funktion: *Lokalerna ska ha goda ljud- och ljusförhållanden.*

MA: R Rörelser

MA: R.1 Funktion: *Matsalens och diskinlämningens utformning minimerar korsande flöden.*

MA: E Effektivitet

MA: E.1 Funktion: *Matsalens och diskinlämningens utformning bidrar till att skapa effektiva flöden genom lokalerna.*

MA: F Flexibilitet

MA: F.1 Funktion: *Lokalen ska kunna användas till annan verksamhet då den ej nyttjas som matsal.*

MA: F.2 Funktion: *Matsalen ska kunna anpassas för elever med särskilda behov.*

MA: O Omställbarhet

MA: O.1 Funktion: *Matsalens inplacering tar hänsyn till eventuella framtida elevantalsförändringar.*